

OKÉNKO

D O F A R N O S T I

V Y D Á V Á F A R N O S T S V . V Á C L A V A V L E T O H R A D Ě

Ročník XXVI.

Duben 2017

číslo 4

Ryba

Celý den
jak otevřeš oči
dokud je večer nezavřeš
aniž porušíš
každodenní chod života
nepromluv slovo

Druhý den
kup živou rybu a pusť ji do řeky

Jiří Kolář



Úvodem

Hlas kardinála Vlka bude chybět. Je řada na nás - jako po zesnutí Václava Havla. Čtvrt roku je za námi, slavení Velikonoc před námi. Z naší strany slavnost Zmrtvýchvstání vyústí do obnovy křtu. Půl druhé miliardy křesťanů bude opět slavit svobodu lidí božích. Od křtu víme, že jsme z královského rodu, Boží náruč nám je natrvalo otevřená. Bůh nám nejen natrvalo přislíbil svou pomoc proti zlu v nás i okolo nás, ale především nám nabídl pomoc k pěknému životu a k dobrým a obětavým vztahům. 40 dní jsme se připravovali na svátky, 50 dní trvá doba velikonoční. A každá neděle je slavností Ježíšova vítězství nad zlem a smrtí. On sám nás nazývá svými přáteli - nás selhávající! Máme proč a zač dobrořečit. /v

POUČENÍ Z INDIE

Paní z Charity se vrátila z Indie a promítala seniorům obrázky z tamních katolických farností. Co je zvláště zaujalo? V žádném kostele nebylo vidět Ukřížovaného. Vždycky jen Krista s vlídným pohledem, s rozpjatými rukama, oblečeného do zdobeného hávu - a kříž - opuštěný za ním. Indická kultura totiž odmítá zpodobňovat mrtvé. Oč je takový kostel přívětivější! Kristus zmrtvýchvstalý, Kristus živý, Kristus zvoucí... Západní křesťanství ovšem dodnes hlásá, že Ježíš přišel na svět hlavně proto, aby zemřel (sic!). Zvláště my katolíci musíme mít realitu jeho smrti výtvarně zpracovanou, stále před očima. Ježíš prý musel zaplatit Otcí za naše hříchy. Svým křížem nám měl otevřít nebe. Vážení čtenáři, zkuste trápit své kazatele otázkou, kdo to nebe zavřel. Neposkytli jsme příliš pozornosti předpotopnému podobenství o vyhnání z ráje, a velmi málo Ježíšovu příběhu o milosrdném otci a jeho marnotratnému synu? *Jan Rybář*

BŮH NÁS UČÍ PRACOVAT I SLAVIT

Potkal jsem pár obdivuhodných manželů, kteří každý měsíc slaví výročí svatby. Ptal jsem se jich: „Ublížíte si někdy navzájem?“ - „Ano.“
„A co když na výroční den svatby nejste naladění k opakování svatebního slibu?“ - „Tak naši slavnost o nějaký den posuneme, až vyprší mraky.“
Čím jsem starší, tím víc žasnu nad Ježíšem,

že je ochoten s námi kterýkoliv den slavit své manželství a opakovat nám při své Hostině svůj manželský slib: „Toto je moje tělo, které se vám vydává. Pijte všichni - jako nevěsta - z mého - ženichova poháru, slibuji vám navždy manželskou lásku na život a na smrt.“ (Víme, že Ježíš svá slova vždy váží, nikdy nemluví lacino.)

Proto se na Večeři Páně těšíme a připravujeme.

Podobně se připravujeme a těšíme na svátost smíření. Nejprve v dostatečné míře myslíme na štědrost Boží - co všechno jsme už od Boha dostali a co vše jsme se už od Ježíše naučili.

Až pak promyšlíme, co nového bychom si rádi osvojili, co se nám nepovedlo, v čem jsme selhali, co jsme neučinili - a bylo to v našich možnostech. Nejdeme k soudu (leđa omilostňujícímu), ale k věrnému Příteli, laskavému Učíteli a něžnému Lékaři.

Dokud nám bude rozum sloužit, nezapomeneme na překvapení marnotratného syna, když přišel odprosit tátu a požádat o práci ... „Zpovědník“ otevřel nezdárnému potomkovi svou náruč, nechal vystrojit velkolepou hostinu a pozval na ni všechny v domě, aby ochutnali, jak je smíření dobré a sladké.

Bůh nás učí slavit. Nemáme-li doma „vykrmené tele“, může táta zabít králíka, maminka něco dobrého upeče, otevřeme si láhev vína, dětem koupíme třeba nanukový dort a slavíme. Děti vidí, že smíření je sladké.

Ke svátosti smíření nejdeme roztrhaní a naboso. Vidí-li děti, že jdeme do kostela v pěkných šatech, rozpoznají i v tom naši úctu k Milosrdnému. /v

Přikázal jsem Izraelitům jedině toto: „Poslouchejte mě a budu vám Bohem a vy budete mým lidem, chodte po všech cestách, jak jsem vám přikázal, a povede se vám dobře.“ Ale neposlechli, své ucho nenaklonili, žili podle záměrů svého zarputilého a zlého srdce, obraceli se ke mně zády, a ne tváří, a to ode dne, kdy vaši otcové vyšli z egyptské země, až dodnes. Posílával jsem k nim nepřetržitě všechny své služebníky proroky, posílal jsem je denně, ale neuposlechli mě, své ucho nenaklonili, zůstali tvrdšími a jednali hůř než jejich otcové. (Jer 7:23-26)

Slyšte slovo Hospodinovo, sodomští náčelníci, naslouchejte naučení našeho Boha, lidé gomorský. „K čemu je mi množství vašich obětních hodů, praví Hospodin. Přesýtil jsem se zápalných obětí beranů i tuku vykrmených dobytčat, nemám zájem o krev býčků, beránků a kozlů. Že se mi chodíte ukazovat! Kdo po vás chce, abyste šlapali má nádvoří? Nepřinášejte už šalebné obětní dary, kouř kadidla je mi ohavností, i novoluní, dny odpočinku a svolaná shromáždění; ničemnost a slavnostní shromáždění, to nemohu vystát. Z duše nenávidím vaše novoluní a slavnosti, jsou mi jen na obtíž, jsem vyčerpán, když je musím snášet. Když rozprostíráte své dlaně, zakrýváte si před vámi oči. Ať se modlíte sebevíc, neslyším. Vaše ruce jsou celé od krve. Omyjte se, očistěte se, odkliděte mi své zlé skutky z očí, přestaňte páchat zlo. Učte se činit dobro. Hleďte právo, zakročte proti násilníku, dopomozte k právu sirotkovi, ujímejte se pře vdovy. Pojďte, projednejme to spolu, praví Hospodin. I kdyby vaše hříchy byly jako šarlat, zbělejí jako sníh, i kdyby byly rudé jako purpur, budou bílé jako vlna. Budete-li povolní a poslechnete, budete požívat dobrých darů země. Když však odmítnete a budete se zpěčovat, bude vás požírat meč.“ Tak promluvila Hospodinova ústa. (Iz 1:10-20)

O VELIKONOCÍCH

Pro židy jsou Velikonoce oslavou božího daru svobody a stálého milosrdenství! My jsme si k nim přidali vyvrcholení Ježíšova života. Jak se vám daří k lidem mluvit o Ukřižování? Také se vás ptají, proč se Ježíš nebránil a k čemu je jeho smrt dobrá? Vzpomínáte, jak sv. Pavel pohořel s kázáním v Athénách? Ptali se: „A kolik chlapů ten váš Ježíš zabil, než ho přemohl?“ (Pro Řeky byl boj ctností.) „Co? On se nebránil? Poslouchej, Pavle, mluvíš pěkně, ale teď už nemáme čas, někdy si tě zase poslechneme...“ My sami si potřebujeme znovu promyslet, jak Ježíšovu příběhu rozumíme, abychom o něm mohli říkat dnešním lidem. Nebyli jsme, a ani nejsme, dost šikovní, a jsme spíše pozadu než napřed. Kdosi řekl: „Po Osvětlení už nemůžeme o Bohu mluvit jako dříve“, ale rychle jsme na

to zapomněli. Ve fyzice, medicíně, psychologii ... také nemluvíme jako dříve, natož abychom o Bohu jen opakovali to, co říkali naši předkové. I Ježíš nás tak vychovává: „Dobrý správce vynáší ze svého pokladu nové i staré“ (srv. Mt 13:12).

Jak vyprávíte o Bohu svým dětem? Já bych těžko někoho zaujal tvrzením, že scénář k Ježíšově vraždě napsal Bůh. Nebo že k odpuštění Bůh potřeboval krev nevinného. Tāta, president, každý z nás může někomu udělit milost. Bůh už před Ježíšovou smrtí nesčetněkrát odpouštěl.

Došlo nám, že první čtyři hříchy z Bible nejsou dávnými příběhy, za něž my pykáme, ale že to jsou prototypy hříchů, které stále znovu a znovu opakujeme. (Pravda, je těžší si přiznat, že jsem pachatelem, než být obětí - pykat za hřích druhého.) Už nemůžeme používat pojem „dědičná vina“, protože první, kdo proti tomu protestoval, byl Hospodin (srv. Ez 18. kap.). Hřích se nedědí. Mohl by snad spravedlivý Bůh za viníky odsoudit nevinného? Hřích se nedá spravit hříchem.

Ježíš žil rád mezi námi. Řekl: „Otcé, oběti ani dary jsi nechtěl, v zápalné oběti ani v oběti za hřích nemáš zalíbení, ale dovolil jsi mi, abych šel mezi lidi; budu rád člověkem“ (srv. Žid 10: 5-7).

Anselm z Canterbury viděl, jak uražený šlechtic žádá „zadostiučinění“ (do první krve nebo až na smrt) a spojil to s názorem pohanských Řeků, kteří si mysleli, že urážku Boha nemůže odčinit pouhý člověk, ale někdo Bohu rovný. Ale tím jsme se dostali na slepou kolej. Zapomněli jsme na Písmo; copak Bůh není zásadně proti lidským obětem?

Ježíš nás nezachránil tím, co mu udělali zločinci, ale každým svým slovem, činem, svou obětavostí a láskou až za hrob. O Ježíšově matce říkáme, že neselhala. Nepotřebovala tedy Ježíše následovat? Zachráněn je ten, kdo důvěruje Bohu a řídí se v životě jeho moudrostí (srv. Mt 7:21). Ježíš si získal naše srdce, abychom na něj ve všem dali. (Ani apoštolové mu v něm nedůvěřovali, plně mu dali za pravdu až po vzkříšení.) To my jsme vyžadovali Ježíšovu smrt! Osvojili jsme si Eliášovu modlitbu: „Bože, nejsme lepší než naši otcové?“ Poučení Ježíšem se ptáme: „Bože, je možné, že i já v sobě nosím virus náboženské nesnášenlivosti a nenávisti? Prosim tě, pověz mi, co mám dělat, řekni jen slovo a má duše bude uzdravena. Pomoz mi, abych nereagoval na Ježíšovo vyučování jako nazaretští (srv. Lk 4:14-30). Pomoz mi zbavit se sklonu pomlouvat, sočit na nevinné, pronásledovat proroky a jejich služebníky, mlčet ke zlu a křížovat.“ Pak snad budeme schopni hlásat Ježíšovu dobrou zprávu.

Nekosteloví lidé nás pozorují. Mají čich na

neupřímnost. Pozvat je na bohoslužby může být rizikem. Mluvíme v kostele o bratrství, tykáme při bohoslužbě biskupovi (i římskému) i knězi, ale za dveřmi kostela to je jinak. Lidé nás prokoukli, že je to jen hra. Navíc nerozumějí našemu slovníku. Co je spása, co vykoupění? Ovce spásají stráž, vykupují se vratné lahve nebo králíčí kožky. Každé druhé slovo je už nesrozumitelné. Ani naši lidé nám nerozumějí, připadají si jako pacient, nad kterým mluví lékaři, tuší, že snad lékaři mluví o něm. Jak by nám mohli rozumět lidé nekosteloví (nejen při svatbách, křtech a pohřbech)? Chceme je získat pro krásu Boha nebo ne? Proč tedy (my, pyšní ctitelé svatých Cyrila a Metoděje) k nim nemluvíme srozumitelnou řečí?

Ani já např. nechápu (natož lidé zvenku), proč stále mluvíme o své oběti a o nesení kříže. Potkal jsem dost lidí, kteří šli s rizikem do



odboje, někteří byli zmrzačeni, mučeni, někteří holýma rukama třídili uran, potkávám maminky umírající na rakovinu, rodiče, kteří si adoptovali velice nemocné děti - a nelitují se, neslyším od nich slova o oběti a o kříži.

Čemu by lidé zvenku na bohoslužbě rozuměli? Jak by to, co by viděli, propojili se svým životem? Ježíš žil cudnou zbožností, ctil prostotu a eleganci jednoduchosti, byl proti pompě. Samaritánce řekl: „Bůh má být ctěn v Duchu a pravdě“. Naše pseudobarokní parády jsou fotogenické, ale dnešnímu člověku jsou cizí. Ještě Brežněv nosil na kabátě mnoho vyznamenání, Putin už nenosí ani jedno. Proč my nenapodobujeme Ježíše? Líbí se mu mezi námi?

Proč si nás naše společnost neváží? Čekali od nás víc. I Ježíš říká, že nestačí jen neublížovat druhým, naučil nás ptát se, co jsme mohli udělat a neudělali jsme.

Dalajláma je zajisté uznávanou duchovní autoritou. Ale když do Říma přišel nám i světu

MARTIN LUTHER, ŘÍM A REFORMACE

Jiří G Kohl

výňatek

Před 500 lety, v roce 1517 začalo to, co později obdrželo jméno „reformace“. Evangelická církev v Německu cítí povinnost toto výročí a jeho význam znovu promyšlet. I katolíci se hlásí ke slovu.

V této souvislosti se nachází i německá kniha s názvem Kacíř Luther. Řím a reformace. Jejím autorem je Volker Reinhardt, profesor dějin novověku na universitě ve švýcarském městě Fribourg/Freiburg. Reinhardt je uznáván jako světově vyhlášený odborník na renesanční papežství. Lutherova reformace, jejíž začátek je spojen se zveřejněním uvedených 95 tezí o prodávání odpustků, se odehrávala v pozdně středověkém Německu a ve střední Itálii, kolem Říma a Florencie, v době rané renesance, a tedy tohoto renesančního papežství.

Volker Reinhardt rozpracoval v této knize historickou hypotézu, že luteránská reformace bylo intelektuální utkání mezi dvěma tehdejšími myšlenkovými světy, římským a německým. Na římské straně to byli humanističtí učenci s hlubokomyslnou spekulativní filosofií a teologií, uměnímilovní intelektuálové, dvořanská etiketa spojená se zesvětštěním kléru, volné mravy, mocenskopolitické chápání papežství a tomu odpovídající zmaterializovaná, spekulativní teologie. Ve srovnání s tím se jevila německá strana jako něco barbarského: hrubé, přímočaré myšlení střední Evropy ovlivněné selskou, řemeslnickou a obchodní praxí lidí v Německu, jakož i sklonem germánského myšlení k věčnosti. Římská strana měla vůči Německu masivní předsudky. Že tehdejší papežský Řím Lutherovo vystoupení proti odpustkům na začátku úplně podcenil, o tom svědčí posouzení Lutherovy kritiky jako projevu mnišské hádavosti tradované jako výrok papeže Lva X.

Renesanční papežové byli - až na malé výjimky - hlavně mocní velmožové a válečníci, a ne duchovní pastýři. Byli zaměstnáni hlavně italskými záležitostmi. Obklopovali se dalšími velmoži, s jejichž materiální podporou si

neznámý arcibiskup, do půl roku se stal největší světovou duchovní autoritou. Mnoho nekostelových lidí nemůže pochopit, proč má František tolik nepřátel i mezi biskupy a kněžími.

Lidé zvenku nevědí, z čeho se vyznáváme při svátosti smíření. Nevědí, že se mnoho katolíků „zpovídá“ jen podle Desatera (židé se poměřují s 613 pokyny - „příkázáními“), ale vidí, že se nepoměřujeme a nežijeme podle „horského vyučování“ a dalších pokynů Ježíšových. „Nesvítíme a nesolíme“ (srv. Mt 5:13-16).

Přeji sobě i Vám, abychom se o Velikonocích nechali navštívit Ježíšovou obětavostí a krásou, a nechali se prosolit jeho milosrdenstvím a jeho svědeckvím pravd. /v

mohli při politických a válečných akcích být jisti. Papežství odměňovalo takovou spolehlivost propůjčováním „duchovních“ latifundií. Finanční odvody do Říma byly ale velmi vysoké. To se považovalo za římské rabování.

Luther, profesor biblických věd na universitě Wittenbergu, svými 95 tezemi podnítil diskusi, jak to s plnomocnými odpustky je, když je možno si je koupit.

Po zahájení kanonického procesu s Lutherem, zaslal Luther v květnu 1518 své latinské zveřejnění 95 tezí s komentářem papeži Lvu X. Na to odpověděl z pověření papeže písemně papežský teolog Silvestro Mazzolini. V jeho „Responsorio“ jsou všechny Lutherovy téze popřeny jediným „argumentem“: papež, to je církev; a zde není žádný omyl možný. S jednotlivými tézemi Mazzolini nepolemizuje. Lutherova kritika je označena za mínění odporující učení církve, tudíž kacířské učení. Ještě v roce 1518 obdržel Luther kvůli podezření z kacířství předvolání do Říma, aby se celá záležitost vysvětlila. Na radu svého ochránce, saského kurfiřta Fridricha, zvaného Moudrý, zůstal ale Luther v Německu a do Říma se nedostavil. Vyvinul však na téma svých tézí rozsáhlou publikační činnost. Ta se setkala s ohromnou ozvěnou v celém Německu. Papež poslal do Německa jako legáta generála řádu dominikánů a kardinála jménem Thomas Cajetan, aby celou záležitost s Lutherem vysvětlil. V říjnu roku 1518 se Cajetan setkal s Lutherem v Augšpurku a tři dny Luthera vyslyšal. Účelem tohoto setkání bylo přimět Luthera k odvolání. To ale Luther odmítl a opakoval svoji argumentaci (protože nebyla obsahově vyvrácena).

Při tomto setkání na sebe narazily dva odlišné teologické přístupy a způsoby dispute. Cajetan byl dominikánský teolog držící se Tomáše Akvinského, používající metodu na sebe navazujících sylogismů, odvozování ve smyslu formální logiky. Luther byl biblista, teolog odvozující své výpovědi z Nového zákona - z Vulgaty. Pro Cajetana bylo Lutherovo stanovisko nelogické, protože neuznávalo logicky vyvozené závěry, které vyústily do přesvědčení o neochvějně autoritě papeže. Pro Luthera bylo prodávání odpustků nesprávné, protože to odporuje tomu, jak je odpuštění a smíření líčeno v Novém zákoně. Kardinál Cajetan odjel z Augšpurku s nepořízenou. Martin Luther byl přesvědčen o správnosti své kritiky prodávání odpustků a žádá o přímé posouzení celé záležitosti papežem a koncilem. To ale pro Cajetana - stejně jako pro všechny stoupence poslušnosti autoritám - znamenalo, že Luther je neposlušný a pyšný.

...

V letech 1520, 1521 sepsal Luther své hlavní tituly s reformačním obsahem. V nich jsou formulovány podstatné reformační myšlenky. Člověk je před Bohem „ospravedlněn“ (dosáhne odpuštění) jenom Boží milostí, ne svými „dobrymi skutky“. Požaduje se reforma papežství a celého církevního života, klášterního společenství, reforma celibátu, reforma mše a celé odpustkové praxe, počet svátostí

se má redukovat, zůstat má jenom křest, večeře Páně a svátost pokání. Zdůrazňuje se všeobecné kněžství všech, svědomí každého křesťana, odmítá se čisté podřizování autoritám. Ve spise Svoboda křesťanského člověka vysvětluje dvojitou základní tezi: „Křesťanský člověk je svobodný ve všem a není nikomu podřízený; křesťanský člověk je ve všem poddaný služebník a každému podřízený“ (tj. povinný vyjít bližnímu vstříc). Když se papež a vedení církve nechce vrátit k biblickému přístupu, musí s tím v Německu začít světská vrchnost.

V červnu roku 1520 vydal papež bulu „Exurge Domine“, kde se Lutherovi hrozí klatbou a exkomunikací. Jako poukaz na jeho kacířství uvádí bula jeho 41 výroků. Tuto bulu Luther 10. prosince téhož roku veřejně spálil a s ní hodil do ohně i tehdejší církevní zákoník, i knihy svých odpůrců. Již v lednu následujícího roku následuje bula „Decet Romanum Pontificem“, kde je Luther prohlášen za kacíře a dán do klatby. Lutherův ochránce, saský kurfiřt Fridrich Moudrý, se však zaslal o to, aby při příštím říšském sněmu Luther dostal příležitost své stanovisko obhájit a tím se klatby zbavit. V dubnu roku 1521 byl Martin Luther pozván před říšský sněm ve městě Worms, kterému předsedal císař Karel V. Doprovázel ho papežský nuncius Girolamo Aleandro, který ale nebyl Lutherovým předvoláním příliš nadšen. Ale kurfiřt Fridrich prosadil, že Němec Luther musí být posuzován jenom Němci v Německu.

Císař Karel V. a nuncius Aleandro pověřili profesora Johanna von Ecka výslechem Luthera. Ten přiznal, že většina předložených spisů pochází od něho. Své spisy obhajoval trzením, že k odvození svých názorů a argumentů vychází z Bible. Z tohoto důvodu nemůže uvedené názory odvolat. Kdyby je odvolal, jednal by proti svému svědomí. Johann von Eck chtěl s Lutherem dále disputovat, ale císař Karel V. výslechem ukončil a Luthera propustil. Tím byla klatba nad Lutherem potvrzena. Jeho ochránce saský kurfiřt Fridrich nechal však Luthera na cestě z Wormsu do Wittenbergu unést a dopravit na svůj hrad Wartburg u města Eisenach v Durynsku. V květnu 1521 podepsal císař Karel V. tzv. Wormský edikt, kterým byl Luther prohlášen za kacíře a kde se žádalo jeho vydání k upálení. To se však nemohlo uskutečnit, protože Luther byl již na Wartburgu pod ochranou saského kurfiřta v bezpečí. Tam ale nezhálel, nýbrž překládal Nový zákon do němčiny.

Luther se považoval za věrného syna církve, právě proto prodávání odpustků a s tím související představy odmítal. Domáhal se uznání Písma ve všech oblastech církevní praxe. Odmítal představu Boha jako přísného, byt spravedlivého soudce, a hlásal obraz milosrdného, milujícího Boha, který velkoryse hříšnému člověku odpouští. Zdůrazňoval, že věřit v tohoto milosrdného Boha je důležitější, než si získávat „zásluhu“ z dobrých skutků. Martin Luther byl přesvědčen, že církev se musí znovu vrátit ke svým kořenům. Ty původní

500 LET REFORMACE - UKONČEME ROZDĚLENÍ CÍRKVE! výzva Hanse Künga

Je velmi potěšitelné, že 6. února 2017 vykonal předseda Rady Německé evangelické církve (EKD), zemský biskup Heinrich Bedford-Strohm, v doprovodu předsedy Německé biskupské konference kardinála Marxe oficiální návštěvu u papeže Františka v Římě, a to u příležitosti reformačního jubilea. Papež hovořil o „již smířené rozdílnosti“. Podle svých slov oceňuje duchovní a teologické dary, které jsme od reformace přijali, a chtěl by všemi silami „usilovat o to, aby byly dosud existující překážky překonány.“

Biskup Bedford-Strohm a kardinál Marx představili již v září 2016 společné prohlášení „Uzdravit paměť – svědčit o Kristu“...

Po pěti stoletích vymezování a vzájemného odmítání chtějí obě velké německé církve tuto památku oslavit jako „svátek Krista“. Dne 11. března 2017 má Německá biskupská konference a Rada EKD v Hildesheimu společně slavit kající a usmířovací bohoslužbu, chápanou jako další krok na cestě ke společné paměti a uzdravení.

křesťanské našel v Bibli, v Novém zákoně. Lutherova kritika vyvolala pochopitelně reakci. Vedle věcné argumentace se víc a více objevovaly nadávky, podezírání a fantastická tvrzení. Luther sám nebyl při formulování ani trochu vybíravý. Jeho protivníci i stoupenci ho v jazykových projevech nejenom následovali, ale snažili se ho i předčít. Tím celá diskuse o reformě církve zvulgárněla. Není tedy divu, že celý renesanční Řím z pozorování této situace získal silné a neochvějné přesvědčení o hrubém a vulgárním mnichu Lutherovi, který porušil svůj klášterní slib, holdoval s bývalou jeptiškou dobrému jídlu a pití, spolu s ní zplodil šest dětí a liboval si ve sprostém nadávání na římského papeže a církevní hierarchii. Tento „římsko-katolický“ pohled na Luthera a reformaci se s habsburskou protireformací rozšířil také v českých zemích a zůstal zde až do 70. let 20. století. Teprve Druhý vatikánský koncil (1962–1965) přinesl podněty k jinému pohledu.

Dnes víme - katolíci společně s evangelíky čili protestanty - že na tehdejší rozštěpení křesťanstva se podílely obě strany.

Církev zapomněla na starokřesťanskou zásadu církev se musí stále obnovovat, reformovat. ... Všechny křesťanské církve potřebují novou reformaci. A dále k tomu potřebují vyvinout nové úsilí o vytvoření jednoty při tolerování růzností, neboť lidé jsou různí.

Kniha německého historika Volkera Reinhardta je bohatostí předložených časových dokumentů z římských archivů velmi cenným přínosem k objasnění počátků Lutherovy reformace. Její četba není lehká, ale v každém případě velmi přínosná. Český překlad by byl žádoucí.

Getsemany, 3/2017



Memoranda a výzvy k pokání a usmíření jsme však z římské strany slyšeli už mnohokrát. My, ekumenicky angažovaní křesťané, očekáváme konečně činy. Společné prohlášení se bohužel nevyjadřuje k nečinnosti oficiálních církevních představitelů v rozhodujících otázkách a ignoruje praktickou ekumenu, která se již dlouho pěstuje v mnoha evangelických i katolických obcích a skupinách. Vzájemné uznávání církevních úřadů a eucharistické společenství pro ně už dávno nepředstavují žádný problém. Za těmito pokroky vedoucí činitelé církví daleko pokulhávají. Pouze oni ponесou odpovědnost před Bohem a před lidmi, pokud se jim nepodaří vypořádat se s „dosud existujícími překážkami“.

V jubilejním roce 2017 by měli odpovědní církevní představitelé důsledně uskutečňovat závěry komise pro ekumenický dialog, které jsou částečně k dispozici již po několik desetiletí. Pro katolickou církev to znamená:

- 1) rehabilitaci Martina Luthera
 - 2) zrušení všech exkomunikací z období reformace
 - 3) uznání protestantských a anglikánských církevních úřadů
 - 4) vzájemnou eucharistickou pohostinnost
- Bezpočet křesťanů si přeje, aby byly tyto postuláty vztaženy také z evangelické strany na katolickou církev, a to nikoli bez žádoucí sebekritiky. Pouze oslavovat pětisté výročí

reformace bez skutečného ukončení rozdělení církve znamená klást na sebe novou vinu. Tlak ze strany teologie a církevní základny, obcí a mnoha angažovaných žen a mužů by mohl napomoci tomu, aby často úzkostlivé a váhavé církevní vedení v Římě i jinde ne-zmeškalo tuto historickou příležitost a probudilo se. Jinak se ještě více lidí od církve odvrátí a ještě více obcí a společenstev se uchýlí ke svépomoci! V dnešním globalizovaném a sekularizovaném světě bude křesťanství působit důvěryhodně jen tehdy, když se bude prezentovat jako společenství ve skutečně usmířené různorodosti.

Prof. Hans Küng (nar. 19.3. 1928) se zasazoval za ukončení rozdělení církve. V prvním svazku svého souborného díla, vydávaného nyní u Herder Verlag, shromáždil své spisy týkající se nauky o ospravedlnění. Küngův impuls před 60 lety způsobil, že bylo v této klíčové sporné otázce dosaženo evangelicko-katolického konsenzu a že se dnes přiblížila katolická rehabilitace Martina Luthera. Následujících 23 svazků souborného vydání dále dokumentují Küngovo po šest desetiletí trvající úsilí o ekumenické porozumění a usmíření mezi konfesemi a náboženstvími. Spolu s Josephem Ratzingerem, papežem Benediktem XVI., je posledním dosud aktivním koncilním teologem.

OTEVŘENOST

Kráčel jsem s tím mužem a vedli jsme řeči. O životě, o Pánu Bohu a tak. Známe se třicet let, vídáme se sice jen občas, ale pokaždé to stojí za to. Najednou ho slyším, jak uvažuje nahlas: já si stejně myslím, že nejtrefnější pro křesťana by měla být především otevřenost. Bylo ticho, pak jsme přešli na něco jiného.

Uplynuly dny. K našemu rozhovoru se vracím a přemýšlím, čím mě zaujal. Otevřenost má totiž v sobě mnohé. Otevřenost vůči tomu, co nás přesahuje, Otevřenost vůči tajemství. Otevřené oči, které hledají a jsou připraveny vidět. Otevřené uši, které nejen slyší, ale i ro-

zumějí. Otevřené srdce, které čeká a je připraveno přijmout. Otevřená náruč, která se nebojí druhého. Otevřený hrob, který ukazuje za práh smrti.

Jak by asi vypadal pravý opak? Zavřené dveře. Zazděný východ. Zatažená roleta. Zamknutá ústa. Usilovně zavřené oči. Ruka sevřená v pěst. Uzavřený člověk, který se dívá jinam a nechce se rozdělit. Zpečetěný osud. Uzavřený případ.

Každý den přináší příležitost, abychom se rozhodli. Nějaký prostor se otevře a bude záležet na nás, zda ho využijeme. Stačí vykročit. S otevřeným hledím. *Pavel Fischer*

SOLIDARITA S FRANTIŠKOM

„Netzwerk: zeitgemäßglauben“ (Iniciativa: veriť v súčasnosti) a všetci signatári podporujú pápeža Františka na jeho ceste, aby sa cirkiev zmenila na cirkev súcitnú a slúžiacu životu.

Rozhodnutia rímskeho biskupa a štýl, akým vykonáva svoj úrad, môžu byť podrobené kritike podobne, ako to bolo u jeho predchodcov. Ale kritika - ak chce byť službou spoločenstvu - má byť konštruktívna, otvorená, priama, vecná a úctivá ku všetkým. Služiť má hľadaniu najlepších riešení, vlastné záujmy musia ísť bokom. Ponižovanie a urážky sú vylúčené. Cestou je čestný dialóg, v ktorom sa posúdia rôzne názory na Ježišovo poslanstvo.

Solidarita s Františkom

Ďakujeme rímskemu biskupovi, že sa dôsledne zasadzuje za hodnotu všetkých ľudí. Podporujeme jeho jasné verejné vystupovanie v otázkach, ktoré hýbu dnešnou dobou:

- za mier, spravodlivosť a zdravé životné prostredie,
- za spoluúčasť všetkých na plnohodnotnom živote v spravodlivosti,
- za čestné hospodárenie, ktoré môže a má byť základom vlastného života,
- za rovnoprávny prístup ku všetkým ženám a mužom,

- za slabých, za ľudí, ktorí žijú v chudobe alebo utekajú pred násilím a biedou,
- za spravodlivú, odpúšťajúcu a milosrdnú cirkev, ktorá všetkým umožňuje zúčastňovať sa na rozhodnutiach.

Radi sa pripájame k jeho iniciatívam za synodálnu cirkev, plodnú ekuménu a za medzináboženský dialóg, ktorý bez toho, aby zakrýval rozdiely, zdôrazňuje to, čo je spoločné. Vážime si jeho skromnosť, jeho dojímavé, ľudské gestá a jeho zakotvenie v Ježišovom živote, ako aj jeho interpretácie biblických textov. Výslovné podporujeme jeho pokusy, aby sa Ježišove zásady pastorálne a štrukturálne integrovali do cirkevného života.

Prosby na biskupov

Prosíme biskupov, aby jasnejšie podporovali Františkovu cestu - nielen slovami, ale predovšetkým činmi -, aby vnímali „znamená čias“, rozvíjali „odvážne návrhy“ a radostne ich presadzovali do života našich diecéz v súlade s rímskym biskupom.

Povzbudzujte farnosť k samostatnosti a vlastnej zodpovednosti, umožnite ich vedenie prostredníctvom vhodných žien a mužov, ako aj slávenie eucharistie pomocou alternatív k celibátu. Podporujte subsidiaritu a aktuálny teologický výskum - zvlášť v rodových a rodinných otázkach - a podporujte odvážny

dialóg s vedou. Praktizujte pravé spolurozhodovanie všetkých veriacich a vykonávajte svoje úlohy ako službu pre spoločenstvo.

Vlastný záväzok

Signatári sa zaväzujú, že voči všetkým ľuďom - pokiaľ sa to len dá - budú zastupovať vieru v jej aktuálnosti pre dnešok, zaoberať sa otázkami doby, sledovať teologický vývoj, ako aj zasadzovať sa za spravodlivosť, mier a ľudsky dôstojné zachádzanie so všetkými ľuďmi a zastať sa tých, ktorí sú utečencami, nezamestnanými, neúplnými rodinami, diskriminovanými alebo ľuďmi, čo sa nachádzajú v inej sociálnej núdzi.

Zapájame sa do zrozumiteľného ohlasovania viery, pomáhame vytvárať cirkevné slávenia v aktuálnych a teologicky zodpovedajúcich formách, staviame sa na stranu smútiacich, chorých, postihnutých alebo osamelých žijúcich ľudí.

Za Netzwerk: zeitgemäßglauben: Dr. Heinrich Bica, Hans Peter Hurka, Dr.tm Renate Müller, Dr. Ignaz Reisenbichler, Dr. Hans Stetter. Vo Viedni, 09. 3. 2017

Podporiť túto akciu solidarity sú pozvaní všetci jednotlivci, skupiny, siete, platformy atď.

JDE O VÍC, NEŽ O UBITÉHO PLAMEŇÁKA, JDE O CHARAKTER

Radkin Honzák

Tri kluci ve věku šesti až deseti let vtrhli do ZOO v Jihlavě a umlátili zde plameňáka. To je stejně špatná zpráva, jako že Miloš Zeman bude opět kandidovat.

Ti čtyři jedinci se rovnoměrně dělí o jednu velkou porci hnusu vyvolaného jejich jednáním. Všichni jsou potrefeni stejnou megalomanií, že si mohou beztrestně dělat, co chtějí. Kluci jsou nezletilí a nic se jim nemůže stát, Zeman je prezident, tak si může dělat, co chce. Mohou tedy kašlat na všechny předpisy, pravidla, společenské požadavky, rozhodnutí soudu a hlavně na slušnost. Mladí kluci mají ještě šanci na záchranu svých duší, staré voly je však těžké učit tahat.

Co je na tom smutné, ba nejšmutnější, je skutečnost, že tyto postoje jsou vlastní více než polovině tohoto spoločenství, že jsou dominující „národní charakteristikou“. Co obdivují voliči (nejen čeští, ale jak historie a současnost ukazují, jsou takoví na celém světě) na prolhaných, sprostých a nepoctivých hulvátach? Souhrnně to jsou psychopatické rysy uplatňované při zneužívání dosažené moci. Když se na ně zaměříme, můžeme si objasnit, jak se jim říká a co ve skutečnosti představují.

- Lidovost, je jedním z nás, chová se přirozeně, má podobné zájmy a záliby. Přeloženo do

reálného jazyka: obhroublost až vulgárnost, to čemu se říká machismus, hospodské natrásnání nad hospodskými žvásty, postrádá takt, je nevkusný, tutam se ožere jak slíva (a projde mu to! je to pašák!!!). Hrdina z pohádky Sedm jednou ranou zabil.

- Sebevědomí, nepoklonkuje se před autoritami. Ve skutečnosti jen a jen neukázněnost a nespolehlivost nabourávající budoucí důvěru slušných partnerů spoléhajících na platnost daného slova.

- Umí se prosadit, nenechá si od nikoho poroučet, má svůj názor. Co to je v praxi? Neúcta k pravidlům, neplnění slibů a dohod, podvádění s pocitem mazanosti hodné zlodějčička třetí kategorie. Fabulace, lhaní a připodělané zapírání, odmítnutí odpovědnosti za vyřčená slova a za spáchané kousky, vytáčení se, svádění viny na jiné a nakonec také obětování beránka. Není k těm, kteří neadorují narcisticky falešně přifouknutý a naleštěný sebeobraz. Pomstychtivost. A když má dojít k otevřené konfrontaci, zbaběle se stáhne.

- Praktický. Prachy zvítězily nad morálkou. Nejde sice střílet do ZOO nosorožce pro jeho roh, ale v tomhle kšeftu klidně pojede, když to bude výnosné. Čína je tak přitažlivá zem...

Všichni tito psychopati těžší ze společenského prostředí, které jim v tomhle chování nejen nebrání, ale jejich rozpínává sobecká erga toleruje a usnadňuje jim sebeprosazení.

Od malička; zkuste napomenout dítě, které v tramvaji rozsévá oblohu chlebičku po okolí. Matka vás seřve a ještě se jí několik lidí zastane. Zkuste říci prvnímu úředníku, který dosáhl za svou kariéru tak výrazných úspěchů, jako že se Milerův krteček dostal do Pekingu a Livie Klausová do Bratislavy, že se chová jak pastucha! A když už se chová, že by měl dodržovat pravidla a například mít poradce prověřené, dary zdaněné (copak na to asi kamarád ministr financí?) a soudem nařízené omluvy provedené.

Kdyby žili ti tři kluci v přirozeném prostředí před pár tisíci roky, k plameňákům by se nepřiblížili ani na sto metrů, pokud by je nespořádal nějaký chytrý predátor. Aroganci si nakonec vysloužil porážku na Moravském poli také dlouho neporazitelný král železný a zlatý, protože i jeho bývalí spojenci už ho měli dost.

Nechci se vracet někam zpátky do časů, které nebyly o nic lepší, mám ale za to, že je možné vytvořit prostředí, které podobné chování bude nejen odsuzovat, ale konečně také po právu trestat.

Je stále živý. Nezabila ho diktatura, reálný socialismus a neměl by ho zabít ani žádný hulvát dnes. Není možné beztrestně ubližovat těm, kteří se nemohou přiměřeně bránit. Není možné ve jménu vlastní velkoleposti ohýbat morální pravidla; nebo je, a ta cesta vede do pekel. Nabubřelé požadavky spojené s ohlášním kandidatury by měly varovat všechny, kdo mají v hlavě mozek.

AKTUALITY



Česká křesťanská akademie Letohrad zve na **přednášku Jefima Fištejna: Putinovo Rusko a Evropa** 21.4. v 19 hod. v evangelic. kostele.

Návštěvy nemocných - před Velikonoce od 3. do 6. dubna si domluvíte s panem farářem osobně nebo na tel. 731 402 236.

Přátelství Boha křtem přijal



12.3. Vavřinec Vychytil
Martin Choma
Vojtěch Vychytil

Ke vzkříšení jsme vyprovodili



6. 3. Jaroslava Novotného 88 let
13.3. Jarmilu Hubálkovou 90 let
24.3. Bohumila Dostála 67 let
27.3. Antonína Štěpánka 73 let

FARNÍ RADA INFORMUJE

Z jednání pastorační rady 27. března

Setkání rodičů - jejichž děti poprvé přijmou pozvání ke Stolu Páně, 4.4. ve 20 hod. na faře.

Týden modliteb za mládež - 2.-9. dubna.

Diecézní setkání mládeže - v naší diecézi bude v sobotu 8. dubna v Hr. Králové od 9 hod. ve Filharmonii (Eliščino nábřeží). Téma „Veliké věci mi učinil ten, který je mocný.“ (Lk 1,49).

Setkání vyvrcholí v 15 hod. mši v katedrále, které bude předsedat pan biskup Jan Vokál.

Slavení Velikonoc - připravujeme. Pořad bohoslužeb je uveden na poslední straně.

Květná neděle - čtení pašijí. V kostele sv. Václava bude opět zpívat Familia cantorum. Na Orlici připravíme scénku „Vjezd Ježíše do Jeruzaléma“. **Bohoslužba smíření** v 15 hod. v kostele sv. Václava. Zájemci o vypracování vyznání vin, nechtě se hlásí u pana faráře.

Zelený čtvrtek - také představíme děti, které letos poprvé přijmou pozvání k Ježíšově hostině. Poděkujeme zástupně těm, kteří slouží nezištně druhým.

Velký pátek - bohoslužby začnou v 15 hod. na Václavském náměstí. Markovy pašije uvede sopotnická filharmonie a chrámový sbor. Pašije zhudební a diriguje Josef Vondráček. Druhá část obřadu Velkého pátku bude v kostele sv. Václava hned po vystoupení. Po bohoslužbě možnost adorace v kapli kostela sv. Václava.

Bílá sobota - je dnem ticha a rozjímání. Dopoledne adorace v kapli kostela sv. Václava.

Slavnost vzkříšení - začne v 5 hod. v orlic-

kém kostele. Kdo chce přijít až na mši - nechtě přijde v 6.30 hod. Pak Vás, jako každoročně zveme na společnou snídani v Orlovně. Opět Vás prosíme o jídlo - na Bílou sobotu bude od 17 do 18 hod. otevřena jídelna Orlovný, abyste jídlo mohli přinést. Děkujeme.

Přednášky o Velikonocích - paní katechetky Jany Skalické ve školách: 4. - 12. dubna.

Brány památek dokořán - 22.4. Zájemci o pomoc s organizací a s nápady, jak zaujmout veřejnost, se mohou hlásit u pana Milana Šulce.

Diecézní svatovojtěšská pouť - 23. dubna.

Misijní štrúdlování - 29.4.

Poutní slavnost v Lukavici - 7.5.

Obnova manželství - v neděli 7.5 v 10.15 hod. v orlickém kostele.

Večer u Kateřiny - pátek 12.5. Společenské setkání s kulturním programem v kostele na Kunčicích, nové zprávy o úpravě bývalého hřbitova a okolí kostela.

Děti poprvé ke Stolu Páně - 14.5. na Orlici.

Pouť s Janem Nepomuckým - Kopeček 21.5. Výstava o průběhu stavebních prací „Kopečku“ - 20.-21.5. Hledáme dobrovolníky k pohlídnání této výstavy v sobotu 11-16 h., v neděli 11.30-16 h. Hlaste se, prosíme, u paní Jana Skalické.

Pouťové dozvuky na Kopečku - 22.5.

Víkend rodin - 26.5. na Vesmíru - zájemci hlaste se do konce dubna u paní Jany Skalické.

Ministranti - léta hledáme někoho, kdo by o ně pečoval, věnoval jim asi jednu hodinu měsíčně. Zájemci se mohou hlásit u členů PR.

Sbírku na opravu střechy kostela sv. Václava vyhlásila Farní rada. Sbírkou každé první neděle v měsíci věnujeme na tento účel.

Příspěť můžete i na **účet: 1323857329/0800**, variabilní symbol: 333
Březnová sbírka díky Vám vynesla 26.312 Kč. Dostali jsme další dary, celkem máme na výše uvedeném účtu 82.312 Kč
Děkujeme Vám za Vaši štědrost.

Misijní štrúdlování*

Již po šesté Vás zveme k zapojení do Misijního štrúdlování*

Kdo chce příspěť upečením sladkého či slaného štrúdlu, přineste ho, prosím, v sobotu 29. 4. 2017 v 15 hod. (do 15.30 hod.) do skautské klubovny na Kunčicích, kde budeme štrúdlu balit. V sobotu 29. 4. večer a v neděli 30. 4. ho budou děti z Misijního klubka nabízet po bohoslužbách v celé farnosti za dobrovolný příspěvek na projekty Papežských misijních děl. Výtězek z této akce podpoří projekt na záchranu dětí trpících hladem.

Pokud máte problémy s dopravou, pro štrúdl si dojedeme, stačí nám to oznámit.

Předem moc děkujeme všem, kdo se do této akce zapojí.

Za Misijní klubko *Monika Vychytilová*,
Kunčice 103, tel: 603 450 134,
email: misie168@seznam.cz

DUBEN VE STREETU

Taušlova 714, Letohrad

Tel. č.: 731 420 344

Facebook: NZDM Street-Letohrad

po 3. 4. **Cink!** Přijď si s námi zahrát postřehovou hru.

po 10. 4. **Velikonoční dílna** Blíží se Velikonoce a s tím souvisí různé velikonoční dekorace. Vyrobíš si s námi něco?

pá 14. 4. a po 17. 4. **zavřeno**

út 18. 4. **Filmování** Nebudeme nic natáčet, ale můžeme si udělat filmový maraton v rámci otvírací doby.

čt 27. 4. **Předčarodějnické opékání** Budou se pálit čarodějnice, ale vzhledem k tomu, že 30. 4. vychází na víkend, se to ve Streetu oslaví dřívě.

Téma měsíce: Zásady bezpečného rozdělávání ohně Znáš všechna pravidla ohledně rozdělávání ohně? Víš na co všechno si dát pozor, kde se oheň může rozdělat nebo co všechno k tomu potřebuješ? Poradíme ti, jak připravit oheň na pálení čarodějnic, ale i na jiné akce.

PODĚKOVÁNÍ

Děkujeme paní Janě Skalické za prázdninový výlet s dětmi.

Panu faráři Josefu Kordíkovi děkujeme za přednášku „Čtyři stupně duchovního vývoje podle Scotta Pecka“ a za duchovní obnovu.

Panu Doc. Filipu Čapkovi děkujeme za přednášku „Jak žít s Biblií“.

ZPRÁVY Z CHARITY

JARNÍ SBÍRKA ŠATSTVA

v průjezdu fary na náměstí v Letohradě

pátek 28. 4. 14 - 17 hod.

sobota 29. 4. 9 - 11 hod.

SBÍRKA ADOPCCE NA DÁLKU 2017

V dalším ročníku sbírky se v kostelech letohradské farnosti a díky individuálním dárcům vybralo 77.929 Kč na podporu vzdělání dětí z nejchudších částí Indie.

Ze sbírky bylo 60.000 Kč použito na zaplacení dalšího roku studia pro dvanáct dětí z oblasti Belgaum a Bangalore, které letohradská farnost ve spolupráci s Oblastní charitou a dalšími jednotlivci podporuje. Zbývajících 17.929 Kč bylo zasláno jako jednorázový příspěvek pro čtyři děti z projektu, které jsou nyní v 10. třídě a momentálně nemají dárce.

Koncem roku 2016 jsme obdrželi od dětí vánoční pozdravy, ve kterých vyjadřují svoji

vděčnost za to, že díky dárcům z Čech můžou chodit do školy a také na své dárce myslí ve svých modlitbách. Dopisy do Indie letos napíše i obrázky nakreslí naše děti při hodinách náboženství.

Projekt Adopce na dálku má pro indické děti velký význam. Vzdělání jim umožní sehnat v budoucnu kvalifikovanou práci. Internátní škola, která byla vybudována díky českým dárcům, poskytuje dětem kvalitní vzdělání. Dětem, které nemají rodiče, se stala domovem, získají zde kamarády, mají možnost lékařské péče. Pět tisíc Kč ročně tak může zásadně změnit život jednoho dítěte v Indii. Děkujeme za podporu všem, kdo přispěli na tento projekt.

Více informací k projektu v Letohradě najdete na: www.uo.charita.cz a ke koordinaci projektu Adopce na dálku: www.hk.caritas.cz, FB: [adopce.dchhk.cz](https://www.facebook.com/adopce.dchhk.cz)

SETKÁNÍ RODIN HOSPICOVÝCH PACIENTŮ

Jako každý rok, i letos v únoru se uskutečnilo setkání lidí, kteří v loňském roce přišli o svého člena rodiny, a kteří byli v péči hospicového týmu Oblastní charity Ústí nad Orlicí. Setkání lidí, kteří do svého okolí vysílají obrázek toho, co považují za normální - doma umírá člověk, o kterého pečuje rodina, a je tu i Charita, o níž se mohou profesionálně a lidsky opřít.

Sešli se stateční lidé. Ti, kdo nezištně slouží svým nejbližším, ti, kteří odcházejí z pozemského života i ti, kteří poskytují profesionální péči a podporu tomu, kdo odchází, a rodině, která zůstává.

I letos zazněla z obou stran slova díků. I letos se sdílelo, plakalo, ale i smálo - to když se vzpomínalo na poslední pěkné chvílky v kruhu rodiny...

„Smrt je v dnešní společnosti tabu,“ připomněl letohradský kněz Václav Vacek, který má s vyprovázením umírajících bohaté zkušenosti. „umírající i ti, kdo stojí u lůžka, jsou v tu chvíli sami. Důležité je mluvit, a nebýt s tím sám. Důležité je i plakat a truchlit...“

„Sestřičky mi daly to, co jsem potřeboval - podporu, pochopení a lidskost,“ řekl jeden z pozůstalých, „staral jsem se rok a půl o manželku, to jsem ještě o Charitě nevěděl, až teď, když mi zemřel syn...“ Vděčnost vyjádřila i paní, která se starala o umírající maminku a přítele na vozičku: „Nebýt jich, nezvládla bych to.“

„Na smrt se připravit nedá“, připomněla vrchní sestra Petra Kaplanová, „ale existuje návod, co si s umírajícím členem rodiny ve vhodné chvíli říct: Odpouštím ti. Odpusť mi. Děkuji ti. Mám tě rád, sbohem...“

Součástí hospicového týmu je také psycholožka, která nabízí podporu pacientům i jejich rodinám, a dále sociální pracovnice, která rodině poskytuje poradenství a pomáhá např. se zajištěním sociálních příspěvků. Bližší informace na www.uo.charita.cz /M

RAKOUSKO: volby do farních rad

19. března rakouští katolíci volili - tak jako každých pět let - své zástupce do farních rad. 4,5 milionu oprávněných voličů ve 3000 farnostech zvolilo asi 30 tisíc radních. Volit věřící směji od 14 let, zvoleni mohou být od 16 let. Nehraje roli státní příslušnost voličů nebo kandidátů, stačí členství ve farnosti. Kromě volených mají farní rady i další členy, např. jmenované na základě své funkce ve farnosti. Někde se praktikuje „rodinné hlasovací právo“ - za děti před 14. rokem věku volí rodi-

če, a tento hlas v zastoupení má poloviční hodnotu. Volební účast od r. 1987, kdy se hlasovalo poprvé, postupně klesá. Začínalo se na asi 30%, ale při posledních volbách do rakouských farních rad roku 2012 byla účast jen něco přes 19 procent. Zato roste aktivní zapojení žen: Ze zvolených 28 615 členů nyní končících farních rad je 57% žen, zatímco v předchozím období to bylo jen 52%.

Současná podoba farních rad byla v katolické církvi zavedena po II. vatikánském koncilu, aby vyjádřila spoluodpovědnost všech věřících za církev.

DOPISY ČTENÁŘŮ

O KOŘENECH

Doma hučí „bedna“ a my fandíme spolu s komentátorem Dostálem - pokolikáté už letos - dalším Kyšperákům, Moravcovi, Šlesingrovi, Krčmářovi... A jako vždycky upozorňuju na tahle jména vnučata a jako vždycky slyším odpověď s trochu netrpělivou intonací „babi, tos nám už mockrát říkala, to my víme...“ Slychám ji vlastně od dob, co jsem babičkou, dost často. Když z aleje na Kopečku upozorňuju na hory na obzoru a vyprávím o strachu ze záboru a hranici Sudet. Když opakuju říkanku - běda, běda, vládne nám Breda; když vyprávím o Hradisku a kapli na Kopečku. Když rozhodnu, že jdeme do muzea. Když znovu objevujeme jména drobných živnostníků; když dojdeme k tvrzi; když procházíme hřbitovem...

Postoj mých vnuků se ale mění. Ze zdvořilého nezájmu před pár lety je najednou touha podívat se na Zemskou bránu v různých ročních obdobích a dovést tam mladé přátele. Prozkoumat okolní kostely a kaple. Nebo hledat původní názvy vesnic a městeček v našem okolí. Nebo téma bakalářské práce. A to je pak velká radost.

Ne, nedělala jsem a nedělám nic světoborného. Takhle nám vyprávěli a takhle nám minulost v našem okolí podávali rodiče. Tehdy bylo městské muzeum v bývalé radnici uprostřed velkého podloubí a neprálo-li počasí výletu, brali jsme zavděk jeho návštěvu s výkladem útlé, důstojné paní Krčmářkové v tmavých šatech s bílým límečkem a korunou stříbrných vlasů. V paměti mi sice utkvěly hlavně obrazy znázorňující hrůzy moru, portrét krásné ženy v nádherných šatech se šperky z českých granátů, motor z letadla pilota Motyčky a ozdobné předměty z vosku, ale také pocit pýchy - my tu máme muzeum.

My děti jsme tehdy - ve srovnání s dnešními rodinami - absolvovaly s rodiči asi méně zážitkový program. A přece se nám rád těch společných chvil vryl hluboko do paměti, tak hluboko, že mám chuť jej rok do rok opakovat: brusle na Jarešově rybníce, šlitáz po Kuncích s čajem pro dospělé grogem v hostinci u Dolečků, na lyžích z Kolonie do Borku nebo k Masniku, za bledulemi do Vaňkovky, na ja-

hody do Špitálského lesa, na borůvky a na houby do lesů nad Ovčínem nebo do Pustin, k řece pod Rybkovy nebo ke splavu... Co všechno v tomto krátkém výčtu je dnes jinak, vidíte.

Moji rodiče i jejich přátelé žili svůj život v Kyšperku nějak samozřejmě. A nemohu říci, že by k nim byl vždy vlídný. Patřili sem a přes všechny nepříjemnosti si cenili toho, co znali z minulosti, i toho pozitivního, co je obklopovalo. Když přišla protivenství, nehroutili se, důstojně se s nimi vyrovnali.

Zdá se mi, že proti mému dětství je tu život mnohem pohodlnější, plnější, s nečekanými příležitostmi, kořeněný z historie i současnosti tolika pozitivními příklady - Jindřich Vitonovský z Vlčovic, Hek a rodina Štolovských, Buchtelova sbírka, rodina Umlaufů, spolek Kolár se stavbou Dvorany, rodina Korbelů - narůstá dalšími a dalšími jmény: houslový pedagog Liebich a jeho synovec dostihový jezdec Liebich, řada malířů a soudobých výtvarníků, pišící historici, cestovatel Doleček, hrdinové dneška sportovci Dostál, Moravec, Šlesingr... a všichni ti, kteří současným úsilím chystají tomuto místu budoucnost.

Jsou tohle ty kořeny, které mne pořád táhnou sem, do Kyšperka, domů? Nebo to je vzpomínka na dětská přátelství ze školních let, na lidi, které jsem potkávala a znala jejich jména, příběhy, jichž jsem byla sama účastníkem, nebo ty, které se vyprávěly? Nebo je to vzpomínka na nepsaná pravidla, řád roku, který se samozřejmě dodržoval a kterému zbledlá současnost tak málo přeje?

Možná je to od každého trochu. Červík pochyb v mé mysli ale říká: Poslyš, ty kořeny, není to přece jen tím, že většina dobrého z minulosti i současnosti směřovala a stále směřuje od jedinců k celku?

Že tu je doma dávno, dávno před Kennedym to okřídlené: neptej se, co pro tebe udělá obec, ptej se, co pro obec uděláš ty.

Nemyslím si, že by si místní denně takovou otázku kladli. Spíš mám pocit, že tady u nás doma je to prostě tak. Že tohle jsou možná ty přitažlivé a současně neviditelné kořeny.

Chtěla bych si mnohdy odpárat pár desítek let a do nějaké společné činnosti se u nás doma vrhnout. Tak aspoň píšu, to ještě svedu. A vy jste milí, že to čtete. EN

VOJNA BYLA DEBILITA, ALE MĚLA SMYSL. KDO BY SE DNES NECHAL ZABÍT PRO REPUBLIKU?

Jiří Peňás s MUDr. Radkinem Honzákem

Na otázku, jak se k vám, pane doktore, dostanu, mi Radkin Honzák odpověděl: „Jednoduše. Na Václaváku se svléknete donaha - a oni vás sem dovezou.“ Za jedním z nejznámějších českých psychiatrů jsem však volil standardní cestu: tramvají a autobusem. Místem našeho setkání byla totiž Psychiatrická nemocnice Bohnice čili blázinec. Náš rozhovor začal ovšem zpovídání: „Tak jaký máte zámysl velitele?“

Zámysl velitele?

Vy jste nebyl na vojně?

No, byl i nebyl. Chodil jsem tři roky na vojenskou katedru při škole, ta byla povinná, normálně se chodilo dva roky, mě dvakrát vyhodili. Vy jste byl na vojně?

Ano, byl, půl roku. Hned po mně to zvedli pro vysokoškoláky na rok - zato jsme měli tu katedru čtyři roky. Skončil jsem jako vojín absolvent, neboť jsem byl degradován, protože jsem ztratil sanitku... Ale to byste měl vědět, co je to zámysl velitele. To je ideální plán, který se vinou bojové situace podělá. Tak se chci zeptat, kam povedeme rozhovor?

To jste mi nahrál. Co podle psychiatra udělalo s muži to, že se zrušila vojna?

Z hlediska fungování společnosti to byla chyba, neboť to byl asi poslední rituál přechodu mezi adolescencí a dospělostí. A vždy když zmizí nějaký přechodový rituál, je to strašná ztráta. Takže myslím, že to byla debilita...

To zrušení, nebo vojna?

Obojí. Dvouletá vojna byla opravdu strašná debilita, ba až imbecilita. Ale ta samotná idea byla správná. Podívejte se, můj tatínek patřil ke generaci, která na podzim roku 1938 byla ochotna tuhle republiku bránit a nechat se třeba i zabít. Já bych rád viděl, kdo ze současné mladé generace by se nechal pro tuhle republiku zabít dneska.

Je ochota nechat se zabít, třeba pro republiku, zase tak pozitivní?

Jen sama o sobě pozitivní není. Ale jde o to, že to reflektovalo hodnoty, jako je vlastenectví, solidarita, přínáležitost k nějakému společenství... To pozitivní je.

V minulosti byly celé generace Francouzů a Němců vychovávány v odhodlání nechat se vzájemně pozabíjet ze vznešených vlasteneckých důvodů. Teď je to, doufejme, vzájemně nemožné. Naštěstí. Jenomže ono je to všechno asi něco za něco.

Jistě. Mimochodem, ta věc s tím smířením Němců a Francouzů, to byla dlouhodobá práce, doslova vypiplaná. Trochu jsem to sledo-

val, když jsem osm let jezdil pracovně do Štrasburku a viděl, jak je to smíření přímo státní zájem. To my máme s Němci pořád ještě před sebou. Tady stačí někde říct, že při vyhnání Němců se děly strašný zločiny, a hned po vás někdo vlastenecky skočí. Ale vím, kam směřujete... Jestli se neztrácí něco jako mužnost, a s tím i odhodlání ne se nechat zabíjet, ale aspoň se bránit. Podívejte se, v Evropě nebylo nikdy tak dobře, nikdy tak mírumilovně jako v posledních třech desetkách let. To je jistě pozitivní. Ale samozřejmě to něco dělá s lidskou psychikou. Ta, abych to vysvětlil, pulzuje mezi útlumem a nabuzením. A naše tendence není zlatý střed, naši tendenci je větší nabuzení. Protože v mozku je takový tréninkový program, že když je v bezpečí, hraje si na to, že je vlastně v nebezpečí. Jak říkají klasici psychomoraliky: hledáme bezpečí a jistotu, ale paradoxně čím větší je bezpečí, tím víc si mozek vymýšlí nebezpečné pitomosti. Žijete ve vatě, ale večer potřebujete horor. Mozek tím trénuje. Čím klidnější společenství, tím víc chorobných a úzkostných stavů.



Polsko 1952

Úzkost vás mobilizuje, my nemusíme mít nepřítel za hranicí, uděláme si nepřítel v sobě. Proto ta prevalence (*podíl rozšíření nějaké nemoci ve vztahu k celé populaci - pozn. red.*) úzkostných poruch, proto ten nárůst depresí. Ano, půlku z toho sice dělají farmaceutické firmy a pak také to, že se jich víc diagnostikuje. Ale i tak je ten nárůst evidentní.

Netvrdíte ovšem, že deprese jsou vynálezem firem na pilulky...

Ne, to v žádném případě. Deprese opravdu existují. Podle nejnovějších teorií je deprese zánět, který vzniká v trávicím ústrojí. Tam o tom, co ve vás zůstane z potravy, rozhoduje jedna tenoučná vrstva epitelu. Tam probíhá boj za vaši chemickou i duševní rovnováhu. Jsou takové krásné práce srovnávající, co jedí a co mají ve střevech děti z Afriky a co v západním světě. Ty naše tam mají xkrát více patogenních bakterií a xkrát méně protektivních. U nás běžné dítě dostane během prvního roku životu antibiotika tak dvakrát - tak si dovedete představit, co to dělá s imunitním systémem.

Vy asi nebudete velký příznivec farmaceutického průmyslu. Co třeba hormonální antikoncepce? To je požehnání, nebo prokletí?

Podle toho, z jakého hlediska na to koukáte. Nedávno jsem četl o krásném výzkumu, kterého jsem se bohužel neúčastnil. Na Floridě zkoumali úspěšnost tanečnic u tyče. Nevím,

jestli jste tam někdy byl, ale v takovém baru se těm tanečnicím házejí bankovky do klobouku - nebo se jim to strká rovnou za spodní prádlo. No a oni zjistili, že když má ta holka ovulaci čili je nejplodnější, vydělá 57 dolarů za hodinu, když má takzvané své dny, vydělá 27. To je celkem logické. Ale když užívá antikoncepční hormony, vydělá vždycky stejně, nějak kolem pětaticeti dolarů. Čili ty holky jsou po celou dobu stejně přitažlivé/nepřitažlivé. A já myslím, že to souvisí s poklesem porodnosti. Myslím, že to není jenom tou proměnou sociálních rolí ve společnosti, jak se obecně tvrdí. Když si vzpomenete na knížku Konrada Lorenze „Osm smrtelných hříchů civilizace“, tak on tam dokazuje, že se biologické faktory zbytečně sociologizují. Že se z genderových rozdílů dělá zcela nesmyslně společenská problematika, čímž se zapomíná na biologii, kterou nelze jen tak popřít.

Takže hormonální antikoncepce ničí sex?

Já myslím, že ano.

Příčemž smyslem antikoncepce by mělo být více sexu.

Ano, jenže se nějak zapomnělo, že hlavním smyslem sexu je dělání dětí. Místo toho se vymýšlí, jak ten sex udělat nějak jinak, nějak ho

ozvláštnit, protože to lidi přestává bavit dělat „normálně“. Nedávno kolega Jaroslav Zvěřina přednášel o nárůstu análního sexu a jiných atypických praktík. Když někdo dřív provozoval anální sex, byla to anomálie. Teď pomalu norma, přičemž sexuologové pořád řvou, jaké je to rizikové chování.

Celou verzi rozhovoru si můžete přečíst na stránkách EchoPrime

O DÁVÁNÍ A LÁSCE RODIČOVSKÉ

V našem kraji se domácím usákům říká *zajci* (a zajícům se říká polňáci). *Králík* je něco jako sprosté slovo, naprosto nepatřičný výraz, který používají akorát tak „měšáci“. Zajci nenačítají rámus, jsou nenáročni ve stravě, brzo se vykrmí a jejich masíčko chutná jak nebeská mana, proto jsou to oblíbená domácí zvířata v mnoha rodinách.

Ráno tatínek vlídně otevře zajčárnu: „Nazardar Pepiku, no ty tady teda máš čurbes, ty divochu!“ vloží hrst sena a naleje čistou vodu, „podívej se tady na Sama, ten má ten chleba pěkně v misce a netahá to všude!“ Pohládí za ušima. „No vidíš, Karle, to zahrnsaný voko už máš lepčí...“ Odpoledne znova. Den co den, půl roku. Často beze slov. Mezitím párkrát vykydá hnůj, opraví dvířka u kotce nebo utáhne háček na zavírání, párkrát sáhne na

VŠICHNI VÁS SLYŠÍ, NIKDO VÁS NEPOSLOUCHÁ

Statistika nuda je, má však cenné údaje. Na tom se asi shodneme, jenže co je to platné, když člověk začne zívát, jen co narazí na tabulku či graf. Občas se ale na světě objeví osobnost, která dokáže suchá data převyprávět takovým způsobem, že vás žádné zívání nepřepadne. Naopak nebudete ani dýchat, aby vám slůvko neuniklo. Obzvláště to platilo pro švédského lékaře, statistika a internetového oblíbence Hanse Roslinga, který v únoru zemřel ve věku 68 let.

Jděte na web ted.com a pusťte si některou z jeho přednášek. Nebojte, mají české titulky. Hotovo? Určitě se shodneme, že jeho projev je blíže sportovním komentátorům než vědcům. V rychlé kadenci chrlí slova a popisuje drama, které se odehrává na promítaném animovaném grafu. Data ukazují, jak se dařilo státům světa v posledních desetiletích. A do těch čísel se promítá celá moderní historie: propady v délce dožití během světových válek či epidemie AIDS v Africe, ale také naopak postupné bohatnutí a růst průměrné délky života ve většině států světa. Rosling vše stíhá komentovat a ukazovat. V extrémně krátkém čase dokázal předat spoustu postřehů, přitom vás pobavil a zároveň trochu otrásl s vaší představou o světě.

Roslingovy přednášky byly totiž v jádru velmi optimistické. V rozporu s tím, co se na nás valí z médií, ukazovaly, že svět je dnes na většině míst mnohem lepší místo k životu, než býval. A vývoj mu dával víru, že bude ještě lépe. Rosling věřil, že každá země se může dostat k blahobytu a že extrémní chudobu lze vymýtit úplně. Samozřejmě jsou části světa, které bohužel jdou opačným směrem...

I u svých studentů upozoroval, že stále vidí svět rozdělený na ten „jejich“ západní svět a na zaostalý „třetí svět“. Když se jich ptal, v čem se ony světy liší, řekli mu, že „západ = málo dětí,

bricho, jestli nejsou nafouklí po čerstvé trávě. Jejich oči se mnohokrát setkají.

A pak, když přijde jejich den, tatínek naposledy otevře zajčárnu, naposledy je pohládí za ušima a řekne: „Tak podte, kluci...“ Chytne zajce za zadní nohy a chvíli s ním kýve hlavou dolů, až ztratí vědomí. Pak mu dá klackem ránu do hlavy. Jejich smrt je rychlá, tičná a bezbolestná. Pak jej maminka pověsí za nohy, rozřízne kožich, stáhne kůži a vykuchá teplé tělo, ze kterého unikl život jak s větrem o závod. Když maso vychladne, zabalí ten růžový poklad do mikrotenového sáčku. Na každý sáček fixem napíše zdvojnáslené jméno jednoho ze svých čtyř dětí, které se kvapem blíží padesátce, a DÁ JIM TO...

A když děti doma ve své rodině ten dárek rozbalí, najdou v dutině hrudního koše nejen nachové srdíčko a ledvinky, hnědá játra a fialový žaludek, ale i další dvě nohy! Maminčini zajci mají dost často šest noh... /M

dlouhé dožití“, ale „třetí svět = spousta dětí, krátké dožití“. Ukázal jim, že svět už takto vůbec nevypadá. Dnešní Vietnam byl před čtyřiceti lety v těchto statistikách opravdu jinde než třeba Spojené státy, ale dnes jsou rozdíly v počtu dětí a délce života velmi malé.

Studentům dal také úkol, aby poznali, v jaké ze dvojice zemí je větší dětská úmrtnost. Průměrná úspěšnost studentů byla 1,8 správných odpovědí z pěti. „Prokázal jsem, že nejlepší švédští studenti vědí o světě statisticky významně méně než šimpanzi,“ vtipkoval Rosling, protože náhodně vybírající šimpanz by měl mít průměrnou úspěšnost 2,5 správných odpovědí z pěti.

Spolu se synem a snachou založili firmu Gapminder. V jejím nástroji na tvorbu grafů si můžete sami naklikat, co chcete srovnat s čím, a pak už jen „spustíte svět“, jak říkal Rosling. Tedy zmáčnete tlačítko a rozjede animaci, která ukáže, jak se údaje měnily v letech.

Z vtipného Roslinga se stala celebrita. Jeho přednášky na TED mají třicet milionů zhlédnutí a BBC s ním natočila hodinový dokument. Firmu Gapminder koupil Google. Jenže Rosling zároveň zjistil, že mediální svět si z něj sice udělal oblíbenou postavu, ale nepomáhá to. „Nemám žádný vliv na vědomosti,“ stýskal si v rozhovoru pro Guardian. Stal se slavným, ale lidé pořád neslyší, co se jim snaží říct.

Takže jak uctít život Hanse Roslinga? Švédský novinář Peter Fällmar Andersson nabídl ve svém nekrologu asi nejlepší radu: tím, že zapomeneme na jeho slávu, ale že si uvědomíme, že v Bangladéši už se nerodí pět dětí na rodinu, ale dvě. Tím, že se budeme držet jeho víry, že je možné dosáhnout do roku 2030 světa, v němž nebude místo pro extrémní chudobu. Že se přestaneme pouze bavit nad jeho „sportáckým“ stylem přednesu, ale začneme opravdu poslouchat, co říkal. Že si přiznáme, že svět se změnil.

Adam Javůrek, Týdeník Rozhlas 11/2017

PŮL STOLETÍ NEŽÁDOUCÍ

rozhovor s jezuitou
Ludvíkem Armbrusterem

Jezuiti jsou v Česku známí hlavně kvůli paliči knih Koniášovi. Proč jste se rozhodl zrovna pro tenhle řád?

S jezuitu je spjata spousta antipatií na základě fám. Třeba se říká, že upálili Jana Husa. K tomu se dá jen poznamenat, že Jan Hus byl upálen 1415 - a Ignác z Loyoly založil Tovaryšstvo Ježíšovo v roce 1534 a papežem bylo schváleno až o několik let později. Já jsem se k jezuitům dostal úplnou náhodou. Takové drobnosti, co se pak ukáží být zlomové, se někdy stávají. Chodili jsme na gymnázium na náboženství a měli tehdy takového čilého františkána, který zorganizoval, že půjdeme jeden den všichni ke svatě zpovědi na Vyšehrad. On bude sedět ve zpovědnici a my se u něj vystřídáme. Já jsem tehdy nešel. Ale protože se blížily Velikonoce, tak mi na další hodině povídá, že ke zpovědi půjdu, ale on že se kvůli mně na Vyšehrad znovu nepovleče. A že za rohem je kostel sv. Ignáce a tam se zpovídá. Stoupl jsem si u Ignáce do nejdelší řady, nechtělo se mi do toho. A najednou přišel nějaký starý pán a ten mně říká: „Co tu stojíš v řadě? Tamhle nikdo není.“ A ve zpovědnici byl pater Kubíček. Byl hodný a půjčil mi pak Nonniho, knížku o Islandanovi, který dovádí v té daleké zemi na kajaku a je věřící, což já jsem tehdy vlastně nebyl. Osloveno mě to, stal se tak nějak mým vzorem. To byl rok 1941 a už koncem války mi přišlo, že by se mi život u jezuitů líbil. Oni v něco věřili, víš...? Praha tehdy byla takové postkřesťanské město, mě to táhlo jiným směrem.

Po gymnáziu jste nastoupil do noviciátu. Jak moc dokáží brát osmnáctiletí kluci vážně klášterní řád? Prováděli jste nějaká alotria?

No, je pravda, že někdy jsme na Velehradě dělali takový rámus, že se to některým starším jezuitům nelíbilo a navrhovali, ať nám prodlouží kandidaturu, a namítali, zda vůbec máme povolání. Pro nás byl naopak Velehrad oázou klidu, protože jsme neposlouchali rozhlasy ani nečetli noviny, a tak jsme od srpna 1947 vlastně nevěděli, co se děje venku.

Jak vypadal váš denní rytmus?

Vstávali jsme o páté a šli do kaple - to ještě za okny kláštera svítal měsíc. Nejdřív byla meditace, pak mše, po ní se šlo na snídani. Mívali jsme kávu z cikorie s mlékem a suchý chleba. Hlavně z toho chleba jsme byli nadšení, tak dobrý nebyl celou válku. Dopoledne jsme měli řádové osnovy, pak duchovní četbu... No a abychom během dne měli pohyb, taky jsme zametali, uklízeli a vyráběli asketické pomůcky pro celou provincii - to bylo nějakých sto třicet sto čtyřicet jezuitů. Jednak drátěné pásy, co se nosily pod košilí, a taky jsme pletli důtky z provazů.

Vy jste se taky bičovali?

No, spíš jsme z toho udělali takovou šarádu. Několikrát týdně jsme zatáhli lajntuchy kolem svých postelí a pak bylo jenom slyšet, jak

každý tluče do matrace. Byl to takový folklor. Když přišel nový novic a ještě nevěděl, co a jak, praskali jsme potmě do své postele silou - a on si myslel, že se takhle bičujeme.

Nepřipadali jste si jako ve středověku?

Viš, byly to takové historické ozvěny, dnes už se to nedělá. Byli jsme plní chuti žít a tam se pořád mluvilo o umrtvování. Tomu asi měly dítky pomoci. Podřídili jsme se, protože jsme viděli, že to dělají pater Zgarbík a pater Kučera. Oba byli mladí, ale už měli zkušenost z koncentráku. A u nás velkou autoritu - my jsme jim zobali z ruky. Žili jsme tím, že měníme svůj život od základu, že už nikdy nenavštívíme své rodiny... Když jsme o dva roky později jeli z Velehradu do Děčína, ani jsem se u našich v Praze nestavil.

Říkáte, že jste byli plní života - nebyl jste jako mladý aspoň jednou zamilovaný?

Nebyl jsem zamilovaný nikdy. Já jsem se i brzy přestal skrývat se svým úmyslem ke kněžství, tak děvčata to možná i respektovala. Holky od nás ze školy moji cestu braly.

Co rodiče? Jak se na to dívali?

Sami do kostela nechodili, ale pokřtít nás dali. Oni moje rozhodnutí přijali, jen bratr se mi ze začátku smál, že jsem svatý muž. Rodiče přijali i to, že odejdu z jejich života. Přijeli za mnou jednou na návštěvu do Děčína, nakonec jsme se mohli setkat ještě několikrát. Naposledy jsme se viděli, než jsem odjížděl do Japonska. Přišel mi telegram, že maminka umírá. Trvalo den a noc, než jsem se vlakem dostal z Říma do Vídně, kde tehdy žili. A přijel jsem akorát na pohřeb. Tehdy se tolik nelítalo, všechno bylo pomalejší.

Než jste se dostal za hranice, zažil jste v Československu akci K, která měla rozmetat církevní řády. Tušili jste, že se k něčemu takovému schyluje?

V Děčíně už jsme měli víc informací o politickém dění, takže jsme věděli, že je jen otázkou času, kdy na nás někdo přijde. Nakonec se to stalo o půlnoci 14. dubna 1950. My jsme třináctého, jako každý čtvrtek, měli volno, šli jsme na výlet do Podmokel. Dva soudruzi, kteří na nás měli dohlížet, chtěli zátah spustit dřív, vyděsili se, že jsme se vše nějak dozvěděli a prchli jim. Ale my jsme se večer spořádaně vrátili a šli si lehnout. Nic jsme netušili. Až po půlnoci se nám začali dobývat do pokojů, dali nám půl hodiny na sbalení osobních věcí a odvezli nás do Bohosudova. Prý nás musí chránit před obyvatelstvem, které cítí nevoli vůči těm, kdo žijí na jeho úkor. Mezi našimi jezuity byli staří koncentračníci jako pater Němec, který byl čtyři roky v Dachau. Ten říkal: „Helejte, přenechte vyjednávání s nima mně, já už vím, jak se to dělá.“ Když potom zkoušeli některé bratry nalomit, slibovali jim, že je vezmou do hospody, najdou jim pěknou ženskou, tak jsme od starších měli instrukce, co odpovědět. Všechno tohle nás nakonec ještě víc utvrdilo ve víře. Ti komunističtí policajti nás strašně přečeňovali - měli představu, že máme za oltáře nějaké hromady zbraní. A ono nic.

Vy jste se nakonec dostal z internace do-

cela rychle. Jak se to povedlo?

Když zmizeli přes noc řeholníci v celé republice, mezi lidmi to začalo bublat, a tak nás nechali alespoň napsat korespondenční lístek domů - tak po třech nedělích. Naši, když ho dostali, se obrátili na rakouskou ambasádu, protože jsme měli ještě po dědovi rakouské občanství. A tak se jednoho dne objevilo auto, vyžádali si mě a odvezli k soudu. Tam policajti zjistili, že můj pas je v Ústí nad Labem, noc jsem přečkal na lavici a ráno jsem dostal černé na bílém, že jsem vyhoštěn jako nežádoucí cizinec a už nikdy nedostanu vstupní vízum.

A vy jste přitom byl Čech jako poleno...

To byl ten rakouský šlendrián, co pak pře-trval až do Československa. Když Hitler vtrhl do Vídně, musel by se otec s rakouskými dokumenty nechat zaregistrovat jako říšský Němec. Schoval je a my jsme celou válku přežili bez státní příslušnosti. I když jsme neměli žádné dokumenty, dostali jsme potravinové listky. Prostě jsme tu vždycky byli a všichni nás znali. Jen na gymnáziu si mě každé září volal pan ředitel a ptal se: „Nejste vy Armbrustře Němec?“ A já jsem říkal, že ne. A on že by byl potrestaný, kdyby měl na české škole německého chlapce. „A co jste?“ Vždycky jsem řekl, že nic.

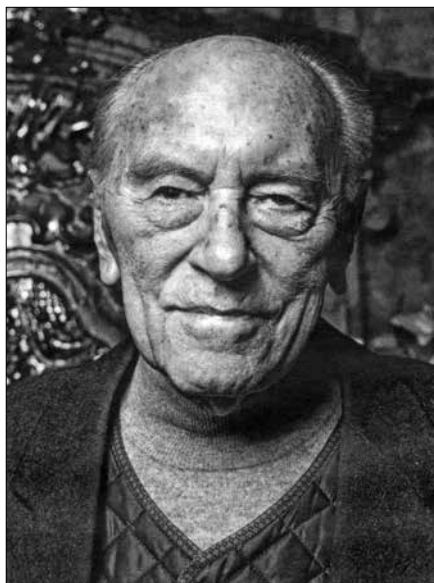


Foto: David Neff

Jak vypadalo vaše loučení s Prahou?

Když mi na Karláku předali papíry, dostal jsem jako stráž policajta. A zase ten „rakouský“ šlendrián. Představ si, že jsme šli na tramvaj, měli jsme jet na Wilsonák. A já mu říkám: „Heleďte, já tu mám v Nuslích, pár stanic čtrnáctkou, rodiče. Otec je nemocnej, mají o mě starost. Mohli bychom se tam cestou zastavit?“ A on mi říká, že jo. A tak jsme jeli místo na Wilsonák do Nuslí. Jdu nahoru, on za mnou. Maminka přišla otevřít. Nevěděla co, chytla mě, zabouchla a on začal bušit na dveře. Tak ho pustila taky. Rozloučil jsem se - a maminka jestli s náma může jít na nádraží. A prý že jo. A tak jsem odjel. Přes Vídeň jsem se docela rychle dostal do Říma - zkušenosti otčové mi během balení řekl, ať jedu rovnou tam a všech-

no vyklopím. Že mám v Římě požádat, aby nám dali mexické fakulty, to je možnost rozhodovat za zvláštního stavu věci, které by se jinak rozhodovaly výš. Třeba souhlas ke kněžskému svěcení. Díky tomu pak mohli být tajně svěcení kněží. Což nakonec po roce 1989 přineslo spoustu zmatku a místy taky nevole, když se dávala dohromady podzemní církev s tou oficiální, která si leckde zadala. Ale jinak to nešlo. Tajně vysvěcení se mnohdy cítili dotčení, že by měli být svěcení znovu. Na to původní svěcení neměli dokument, to by byla vstupenka do kriminálu. Většinou to nevěděli ani jejich rodiče. A tihle oficiality po roce osmdesát devět brali jako další útlak.

Další rozpory ve zdejší katolické církvi, jak to vypadá, přicházejí nyní. Řada katolíků vidí papeže Františka jako heretika, jenž překračuje hranice, které překročeny být nemají. Jak to vnímáte vy?

Poslední encyklika papeže Františka mluví třeba o takových věcech, jestli rozvedení a znovu sezdání mohou, nebo nemohou jít ke svátosti. A dochází k tomu, že podobné věci se mají řešit případ od případu. To samé se týká plánovaného rodičovství. Je přece v pořádku zvážit, kolik dětí dokážu vychovat. Ale to není novinka, jen se o tom nemluvilo. Viš, když se věci pohnou kupředu, vždycky bude dost těch, kteří by se nechali ukřižovat, než by změnili názor. Mají pocit, že je třeba ovládat a strašit. Je to něco všeobecně lidského. Vezmi si, když jsi v Asii a navštívuješ místní chrámy. Oni peklo vymalovávají ještě hůř než my. Taky chtějí, aby si člověk odpykal, co udělal.

Takže bez strachu není možné lidi udržet na uzdě?

Asi jo, tak to vidí mnohá náboženství nebo spíš jejich výklady. Že bez strachu se všechno zhroutí, že si každý bude dělat, co bude chtít, kázeň bude ta tam. Ale není to tak.

Nakolik léta ve zpovědnici změnila vaše mínění o lidech? Nevede to k deziluzi, poslouchat pořád něčí hříchy?

Spousta lidí si myslí, že to musí být vážně zajímavé, sedět ve zpovědnici a nechat si vyprávět to, co by lidi nikomu jinému neřekli. Ale ono je to strašně nudné, je to stále totéž. Lidé jsou stejní. My lidé nestojíme za moc, pánbůh to s námi nemá lehké. Za ty roky jsem se hlavně naučil, že si člověk musí dát pozor, aby při zpovědi někoho neurazil. S věkem čím dál víc chápu poslední větu románu Chudá žena od Leona Bloye. On končí celou knihu slovy: „Všechno je milost.“ Pro mnohé je to sporný výrok, říkají, že spolupráce člověka a Boha není dvojspřeží, že netáhneme stejnou silou. Ale ona vlastně je. Jen Bůh to dělá po božsku a my po lidsku.

Vy jste strávil většinu života na misiích v Japonsku. Jak se tamní katolictví srovnává s tím, že zbožšují svého císaře, a s rituálními sebevraždami, které tam mají tradici?

Ono jim to nedělá problém. Viš, jeden francouzský biskup, který byl žid, řekl, že když se žid dá pokřtít, je o jednoho křesťana víc, a o žádného žida méně. Stejně je to se šintoismem a katolictvím. Nám se šintoismus jeví

jako náboženství, ale spočívá jen v liturgii a nemá dogmatiku ani morálku. Věří v něco, mají nějaké etické povinnosti a pak to vyjadřují obřadem – to je základ náboženství. Šintoisté mají svoje svátky, chrámy, ale tím, že nemají věrouku a mravouku, nemají problém přijmout náboženství. Takhle přijali i buddhismus. Japonský císař je buddhista, ale to nic nemění na tom, že je z jejich pohledu božského původu. Šintoismus je soudržnost. Slyšel jsem přednášku jednoho japonského sociologa, který řekl, že dokud budou Japonci pěstovat rýži na zatopených políčkách, budou šintoisty. Ona ta pole jsou totiž na svazích hor a všichni musí společně spravovat vodu, pouštějí ji na nižší a nižší pole. To vytváří soudržnost. Šintoismus je soudržnost. Rýže, kterou Japonci pěstují, stojí sedmkrát víc než rýže na světovém trhu, a proto se tam žádná nesmí dovážet. Oni zažili, když jim Američani potopili všechny lodě a nemohli dovézt nic. Tak se rozhodli, že zakáží veškerý dovoz rýže, aby byli soběstační. Pro případ, že jim zase někdo někdy potopí všechny lodě. A tak se dál pěstuje a dál funguje soudržnost.

Když jste do Japonska v padesátých letech přišel, co byl největší šok?

Zakusil jsem, jaké to je, být v dospělém věku analfabetem. Neznáš písmo, anglické nápisy nikde nebyly. Když sedneš do vlaku, ani nevíš, kde máš vystoupit. Jeden jezuita si maloval jména stanic cestou a doma pak viděl, že jsou všechna stejná - byla to nějaká reklama na zubní pastu.

Může se Evropan vůbec naučit pořádně Japonsky?

To víš, že ano. Ale Japoncům to nevoní, protože si mysleli, že se to Evropani nemůžou naučit. Oni ocení, když mluvíš špatně, a snažíš se. Ale když mluvíš tak, že v telefonu nepoznají, že jsi Japonce, to jim vadí. Oni to považují za nestydaté. Možná to má co dělat i s tím, že na rozdíl od Číňanů jsou to antitalenti na jazyky. Ona je japonština obtížná i pro ně samé. Převzali čínský způsob psaní a v Číně je obrázek asociován s významem. My asociujeme se zvukem a ten zvuk asociujeme s významem. U nich asociuješ význam, ale někdy ani nevíš, jak se znak čte. Jednou jsem v kapli požádal přítomného profesora, zda by se neujal prvního čtení: on úplně zbledl a řekl, že by se musel připravit. Číst jen tak z papíru, to je těžké, když jeden znak může mít víc významů. V čínštině se gramatické vztahy ve větě vyjadřují postupností, zatímco v japonštině se přilepují slabiky. Čím je gramatický vztah komplikovanější, jako třeba kondicionál, tím víc slovo roste, jako stonožka. Jeden znak má různá čtení - někdy dvě, ale může jich mít třeba i víc než deset. Je to takové dobrodružství, číst text veřejně, když jsi ho nepřečetla předtím. Ten profesor se prostě bál, že se mu budou smát, když netrefí nějaký význam.

Jak vlastně vypadá misie v takové zemi jako Japonsko, která má dlouhou tradici? Typická představa misionáře, co lidi učí otčenáš a mytí rukou, je tady asi úplně mimo, že?



USA 1939

Když jsme do Japonska přišli, měli za sebou víc než tisíc let kulturní historie. Je úplný div, že se vůbec můžeme dorozumět. Jejich řeč, kultura, způsob života se dlouho vyvíjely bez náznaku styku s Evropou. Jenom od Číňanů se doslechli nějaké báje o ostrovech, kde je tolik zlata, že jim lidé pokrývají střechy. Jako by nějaká střecha mohla unést něco tak těžkého, jako je zlato. Vztah Japonců k cizincům se vyvíjí v takových výkyvech: jednou se považují za nadřazené, nejlepší národ vůbec, pak zase adorují všechno cizí. My jsme se po příchodu trefili do druhé fáze, přijetí bylo i díky tomu vlídné. Ale vždycky to byl rovnocenný vztah, ne nějaká evangelizace. Tak je to ostatně dnes už všude na světě, všude už mají katolíci svého biskupa, takže místo misí bych dneska mluvil spíš o nějaké mezidiecézní spolupráci.

Po těch letech se cítíte víc jako Čech, nebo Japonce?

V tomhle je to se mnou těžké, já jsem ani k jednomu ze svých domovů nikdy necítil touhu, svázanost ani odpor. Jsem rád tam, kde mám jako poslušný jezuita pracovat. Zvykl jsem si, že když má být něco na chvíli, může se to protáhnout na dvacet let a naopak. To přináší jakousi vnitřní svobodu. Sám tomu úplně nerozumím. Po Praze se mi v Tokiu nikdy nestýskalo a ani v Praze nemám stesk po Tokiu. Asi jsem takový nějaký mělký. Ale jsem za to rád. Raději žiji v realitě než v představách o minulosti nebo představách o budoucnosti. A realita, to je jenom přítomnost.

Petra Pospěchová, Pátek LN, 17. 2. 2017

Přistoupil jsem k činu, zatím jen verbálnímu. To je místo na velmi frekventované křižovatce v centru Prahy. Možná to znáte. Kupuju si tam noviny. Je to strašně špinavé místo. Přitom by stačilo poměrně málo. Občas to umýt. Tak jsem to už jsem to nevydržel. Nejdřív jsem si koupil ty noviny, zaplatil, počkal, že až tam budu sám a pak se naklonil k slečně prodavačce, cca 30, a říkám jí: Mohl bych se vás na něco zeptat? - Ona se podívá a řekne váhavě: Ptejte se. - Ehm, ten obchod má venku takový pěkný obložení, že. Nebylo by možný ho někdy umýt? - Ženě se změnil obličej: Jak jako? - No umýt, vzít vodu, hadr a trochu to umýt. - To nejde, řekne ona. - Nejde? Proč to nejde?, zatvářím se jako udiveně - No protože to nejde, řekne a je jasné, že si myslí, že jsem blázen. - Počkejte, to mě zajímá, řeknu. Proč myslíte, že to nejde? - Protože to je hned zase špinavý, řekne ona logicky. - A zkusili jste to někdy?, zeptám se trochu jak ta paní ve Vrchní prchni. - Ne, protože já na to nemám čas, řekne ona. - To já chápu, ale to by stačilo jednou týdně, deset minut. Ale vy jste to neudělali evidentně nikdy, řeknu já a snažím se, abych nevypadal jako šilenc. Ona mlčí. - Víte co, já někdy přijdu a umyju vám to, беру na sebe závazek. - Klidně, řekne ona a vypadá to, že na mě chce někoho zavolat. Za mnou už stojí nějaký pán a dívá se těž neklidně. Tak snad, až tam někdy v příštích dnech přijdu s tím kbelíkem, na mě nepošlou psy nebo policiji. Nebo zřízence. Toť můj boj.

Jiří Peňás

UMŘEL ČLOVĚK

Břetislav Rychlík, režisér

Hornácká píseň, jejíž biblický znějící text napsal vynikající zpěvák a písmák z Hrubé Vrbky Martin Holý, předznamenala v jedné sloce vzkaz pro prezidenta Zemana: „Rozpomeň sa, ó, človče, na to, že nic nejsi, len popeľ a blato. Keď ty príjdeš na súd pánu Pána, nepomože ti výmluva žádná.“ Myslím totiž na tu lidskou ubohost, kterou provedl mstivý stařec při úmrtí kardinála Vlka. Když už nešel na pohřeb, měl být aspoň zticha (při skonu člověka se v domě zastavovaly i hodiny, aby bylo ticho). Když už poslal tak trapně svýmužitečným idiotem Ovčáčkem okomentovaný věnec, mohl aspoň na něj napsat, že je od prezidenta republiky, a ne od Ivany a Miloše. Beztak ten věnec platil z daní občanů určených na provoz prezidentské kanceláře. Okamžik lidské smrti bývá na Moravě ve vesnických společenstvích okamžikem zamyšlení, usebrání a srovnání se světem. Na pohřeb jdou i dlouholetí nepřátelé. Dodnes se mnohde udržuje obyčej „odprášání“ (odpro-

šování), dříve to dělali pozůstalí, dnes většinou kněz: „Prosím vás, s kterým ste si ublížili, odpusťte mu!“ Na to odpovídalo smuteční shromáždění: „Odpusť mu Pámbu!“ Tímto aktem se lidé usmířovali se zemřelým. Na trachtu se zvali příbuzní, kmotři a přátelé. Pro vesnici se vyvalil sud piva. Týden po pohřbu se dělal oběd pro žebráky, kteří se chodili s rodinou, se sousedy a přáteli do domu smutku modlit nad zemřelým. Na obědě nikdy nesmělo chybět maso.

Vím, jak mi bylo odporne, když po smrti Margaret y Thatcherové psal šéfredaktor jistého levicového webu něco nenávistného v tom smyslu, ať ji angličtí dělníci zahrabou míle pod zem, kde ji usmaží ďáblové. Proč, proboha? Léta vyprávím historku, jak můj přítel, politický vězeň padesátých let, zapálil v den smrti kteréhosi z moskevských bolševických generálních tajemníků v divadle svíci. Předseda strany se otázal zděšeně: „Co se děje?“ „Umřel člověk,“ zněla odpověď. „Ale vždyť to byl neznaboh!“ Přítel opáčil: „To on už teď také ví...“



Nizozemsko 1945

MALÍŘ MIROSLAV RADA ZESNUL

16. března v 91 letech. Viděl jsem se s ním a jeho rodinou na podzim loňského roku. Malovat už nemohl, ale další námět a chuť malovat stále měl. Říkal jsem mu: „Mírku, já se těším na krásné překvapení, až uvidíš tváří v tvář ty, které jsi maloval, Mojžíše, Magdalenu, apoštoly, Ježíše, setníka a všechny přátele Boží. Budou to nekonečná překvapení. A těším se, jak tě ta krása nebeská bude inspirovat a jak budeš dál tvořit. A budou ti k tomu hrát muzikanti, kteří už také dorostli do krásy nebešťanů a nové muziky ... Jestli se tam dostanu, hned se budu po tobě ptát a ty mně ukážeš, co máš nového.“

Vzpomínali jsme na výstavy jeho obrazů, a obrazů jeho paní Jarmilky a jeho synů v našem orlickém kostele. Jeho Velké pašije byly vystaveny poprvé v kostele u nás (pak v Litomyšli a vloni v pražských Dejvicích u sv.

Vojtěcha). Otec a synové vzpomínali na Toníka Řeháka, jak rychle, šikovně a dokonale vymyslel mobilní rozebíratelnou konstrukci na ten téměř osmimetrový obraz.

M. Rada byl nejen talentovaný a zručný malíř - nikdy si své kresby nepředkresloval, malovat z ruky - ale byl nad to milý a hluboký křesťan. Několikrát jsem u jeho pláten říkal: „Mírku, ty ani nevíš, co je ti podařilo vytvořit.“ To nebylo moc šikovně vyjádření, věděl o svém díle samozřejmě víc než já, ale jeho obrazy ve mě probouzely - jak to u dobrého umění bývá - řadu souvislostí.

Nikdy nebyl bohatý materiálně, ale byl bohatcem v křesťanském způsobu života, ve vztazích ve své milující a milované rodině, v přátelích, ve svém vhladu do krásy a své tvorby. Bohu - nikomu menšímu - jsme Miroslava Radu svěřili. Do boží Náruče a s děkováním: „Za mnohé jsme ti vděční!“ /v

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

neděle 2.4. 5. postní

sbírka na střechu kostela sv. Václava

7.15 h. Letohrad	Ex 37,12-14	Ž 130
8.45 h. Místovice	Řím 8,8-11	
10.15 h. Orlice	J 11,1-45	

sobota 8.4. 19 h. Místovice

neděle 9.4. Květná neděle

7.15 h. Letohrad	Iz 50,4-7	Ž 22
8.45 h. Lukavice	Flp 2,6-11	
10.15 h. Orlice	Mt 26,14-27.66	
15.00 h. Letohrad	- bohoslužba smíření	

Zelený čtvrtek 18 h. Letohrad

Velký pátek 15 h. Letohrad, náměstí

neděle 16.4.

Slavnost ZMRTVÝCHVSTÁNÍ PÁNĚ

5.00 h. Orlice	1. Gn 1,1-2,2	Ž 104
	2. Gn 22,1-18	Ž 16
	3. Ex 14,15-15,1	
	Ex 15,1-6.17-18	
	4. Iz 54,5-14	Ž 30
	5. Iz 55,1-11	Iz 12,2-6
	6. Bar 3,9-15.32-4,4	Ž 19
	7. Ez 36,16-17a.18-28	Ž 42
	8. Řím 6,3-11	Ž 118
	9. Lk 24,1-12	

6.30 h. mše

po bohoslužbě společná snídaně v Orlovně

10.15 h. Letohrad

Pondělí velikonoční

7.15 h. Letohrad	Sk 2,14.22-33	
8.45 h. Místovice	Ž 16	
10.15 h. Lukavice	Mt 28,8-15	

sobota 22.4. 19 h. Místovice

neděle 23.4. 2. velikonoční

7.15 h. Letohrad	Sk 2,42-47	Ž 118
8.45 h. Lukavice	1 P 1,3-9	
10.15 h. Orlice	J 20,19-31	

sobota 29.4. 19 h. Lukavice

neděle 30.4. 3. velikonoční

7.15 h. Letohrad	Sk 2,14.22-28	Ž 16
8.45 h. Místovice	1 P 1,17-21	
10.15 h. Orlice	Lk 24,13-35	

sobota 6.5. 19 h. Místovice

neděle 7.5. 4. velikonoční

poutní slavnost v Lukavici

sbírka na střechu kostela sv. Václava

7.15 h. Letohrad	Sk 2,14a.36-41	Ž 23
8.45 h. Lukavice	1 P 2,20b-25	
10.15 h. Orlice	J 10,1-10	

- na Orlici obnova manželství



Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková, jazyková úprava Jana Kalousková • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz • uzávěrka je 20. každého měsíce
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741